



POLITICA DE GESTIÓ DE DADES DE RECERCA i ACCÉS OBERT DEL CTFC

SETEMBRE 2024

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Atès que el Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC) està en procés de desplegament de la ciència oberta i entén la necessitat de posar a disposició pública, no només les publicacions científiques sinó també les dades de recerca, és a dir les fonts primàries de la investigació.

Atès que la gestió de les dades de recerca seguint els principis FAIR (que siguin trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables) ha estat àmpliament acceptada per la comunitat científica internacional i és ineludible tant en el programa Horizon Europe com en el Plan Estatal de Investigación Científica y Técnica y de Innovación.

Atès que el CTFC reconeix el canvi cultural i institucional que suposa la gestió de dades i l'accés obert i disposa de diferents eines per recollir, gestionar i difondre tota la informació relacionada amb les activitats d'R+D+i de la institució.

Atès que el CTFC justifica la creació i l'adopció d'una política de gestió de dades de recerca i accés obert, tant per preservar les dades a mig i llarg termini, com per fomentar la seva reutilització i evitar incidents com la seva pèrdua.

És necessari disposar d'una Política de Gestió de Dades de Recerca i accés obert del CTFC.

PREÀMBUL

Entenem com a dades de recerca els registres en format digital que s'utilitzen com a fonts primàries per a la investigació científica, i que són comunament acceptats per validar els resultats d'investigació en la comunitat científica. Les dades de recerca estan rebent l'atenció de la comunitat científica internacional i dels òrgans gestors de la recerca i s'ha produït un consens sobre les directrius que han de regir la gestió de les dades de recerca ¹. La difusió d'aquestes dades és un dels elements principals de la ciència oberta.

En aquest context, les dades han de ser trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables per a noves investigacions. És el que es coneix com els principis FAIR (*Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*)². Aquests principis són elements ineludibles en el marc dels principals programes de recerca.

El Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC) és reconegut com a centre de recerca de Catalunya (CERCA), per tant és subjecte d'avaluació periòdica i segueix les recomanacions i directrius establertes per la Institució CERCA. Des del 2018, CERCA està implementant el pla d'acció [Open Data](#) amb l'objectiu de facilitar i racionalitzar les infraestructures de dades, treballar amb els criteris europeus FAIR i disposar d'un Pla de Gestió de Dades adequat a cada institució.

El Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC) col·labora amb les universitats i centres de recerca per disminuir l'esforç d'adaptació als requeriments de ciència oberta. Amb aquesta finalitat, va consensuar un model de política de gestió de dades que permet a cada centre definir la pròpia seguint unes directrius comunes. A més, ha dotat al sistema català de recerca d'eines per fer els plans de gestió de dades (eiNa DMP) i un repositori de dades federat (CORA.RDR).

El CTFC entén la necessitat de posar a disposició pública la informació relacionada amb les seves activitats d'R+D+I i l'acompliment dels principis FAIR. Per tant, reconeix la importància de la bona pràctica en la gestió i l'emmagatzematge les dades de recerca, utilitzant infraestructures que compleixin protocols de seguretat d'accés, i justifica la creació i l'adopció d'aquesta política per donar-hi suport.

¹ European Commission. (2016). [Guidelines on FAIR Data Management in Horizon 2020. Version 3.0.](#)

² Wilkinson, M.D., et al. (2016). [The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship](#). *Scientific Data*, 3.



1. ÀMBIT D'APLICACIÓ

La política següent és aplicable a tot el personal investigador contractat del CTFC, inclòs el personal adscrit i el personal acadèmic en formació, i a tot el personal tècnic, administratiu o de serveis que dona suport a les tasques d'R+D+I. Les persones no afiliades directament al CTFC, però que fan ús dels recursos i instal·lacions del CTFC per a desenvolupar activitats R+D+I també es consideren membres de la institució pel que fa a aquesta política. En el cas que les activitats de recerca estiguin finançades externament i tinguin altres condicions en relació amb la gestió de dades de recerca de les estipulades en aquesta política, prevaldran les de la institució finançadora.

2. DRETS

Per defecte, els drets que puguin derivar-se de la generació i utilització de les dades de recerca vindran regulats per la *Normativa interna sobre Propietat Intel·lectual i Industrial del CTFC*, la relació laboral del personal investigador amb la institució i les obligacions que puguin establir les entitats finançadores de la recerca ³. En el cas del personal adscrit prevaldran els drets que estableix el conveni signat amb la Universitat de Lleida.

3. PRINCIPIS D'ACTUACIÓ

Per donar compliment als principis FAIR, el CTFC adoptarà les següents mesures:

- Promoure l'accés obert a internet de la producció científica realitzada pel personal investigador del CTFC.
- Vetllar pel respecte als drets d'autor, la propietat intel·lectual i la confidencialitat de les dades personals.
- Respondre a les condicions de publicació exigides en el marc dels projectes que ho requereixin.
- Disposar de servidors i espais d'emmagatzematge segurs i suficients pels membres de la institució.
- Vetllar per la preservació de les dades de recerca per tal de garantir la seva reutilització en un futur.

³ La Llei 11/1986, de 20 de març, de patents inclosa a la *Normativa interna sobre Propietat Intel·lectual i Industrial del CTFC* es troba derogada per la referència a la Llei 24/2015, del 24 de juliol, de patents.



- Fomentar l'ús d'estàndards en el tractament de les dades de recerca per tal de garantir-ne la interoperabilitat.
- Fomentar l'ús d'identificadors persistents i unívocs (DOI i ORCID)
- Oferir formació i assessorament sobre la gestió de dades de recerca, l'accés obert i els principis FAIR al personal del CTFC.

4. GESTIÓ DE DADES DE RECERCA I ACCÉS OBERT

- Les dades de recerca del CTFC es dipositaran preferiblement al repositori CORA.RDR, atès que ha estat dissenyat específicament per a les Universitats i centres CERCA de Catalunya, o qualsevol altre repositori de confiança temàtic o multidisciplinar.
- Les dades s'emmagatzemaran d'una manera correcta, completa, no adulterada i responsable. Quan les dades es facin públiques hauran de ser trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables.
- Les dades es dipositaran tan aviat com siguin obtingudes en un espai d'accés restringit als investigadors que hi treballen i caldrà fer-les públiques quan es publiquin els resultats de la recerca desenvolupada.
- Llevat dels casos on calgui restringir l'accés a les dades per qüestions de confidencialitat, seguretat, privacitat o per acords amb terceres parts, les dades que es publicaran de manera oberta, és a dir amb una llicència que permeti una reutilització àmplia (CC0 o CC BY de Creative Commons).
- Les dades quedaran dipositades en la infraestructura per un període mínim de 10 anys després del seu dipòsit.

5. RESPONSABILITATS

5.1. De la Direcció del CTFC

- Oferir els recursos i els mitjans per fer viable aquesta política: l'establiment d'un servei específic per a la gestió de dades de recerca, la infraestructura necessària i la formació dels membres de la comunitat investigadora.
- Desenvolupar criteris aplicables al CTFC en matèria de tractament, gestió i emmagatzematge de dades de recerca i accés obert.
- Desenvolupar i oferir la infraestructura necessària per emmagatzemar de forma segura les dades de recerca del personal investigador i preservar-les un mínim de 10 anys, assegurant-ne l'accés a les persones autoritzades durant aquest període.
- Establir un sistema sostenible de costos per a l'emmagatzematge de dades.
- Vetllar pels drets de la institució i del personal investigador.

5.2. Del personal investigador

- Gestionar les dades obtingudes en una activitat de recerca d'acord amb aquesta política, la normativa i la legislació aplicables, els principis ètics i qualsevol requeriment determinat en la relació contractual.
- Recollir, documentar i arxivar les dades seguint els principis establerts en aquesta política: dades trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables.
- Facilitar informació sobre els productes derivats de la recerca (publicacions, datasets, plans de gestió de dades, etc.) a la gestora de dades ubicada a l'Oficina de Promoció de Projectes.
- Complir amb els requisits d'accés obert establerts pels organismes finançadors i garantir el finançament de les publicacions sempre que el projecte ho requereixi.
- Elaborar plans de gestió de dades (PGD) on s'indiqui com es gestionaran les dades de recerca segons les pautes establertes per les entitats finançadores.
- Preveure la sostenibilitat de l'emmagatzematge de dades quan se superi la capacitat màxima establerta a CORA Repositori de Dades de Recerca o al Repositori de confiança on s'hagin dipositat les dades.
- Obtenir l'aprovació del Delegat de Protecció de Dades (DPD) del CTFC i del comitè d'ètica sempre que sigui necessari.

5.3. De l'Oficina de Promoció de Projectes (OPP)

- Vetllar per introduir i actualitzar a l'arxiu digital (o CRIS) totes les dades relacionades amb les activitats d'R+D+I de caràcter competitiu.
- Vetllar per introduir i actualitzar al CRIS totes les dades de caràcter no competitiu però que han estat gestionades des de l'OPP (subcontractacions, ajudes, etc.).
- Donar suport al personal investigador del CTFC en la implementació de l'accés obert i l'acompliment dels principis FAIR.

5.4. De l'Equip de Sistemes

- Oferir un programari que permeti recollir i difondre tota la informació relacionada amb les activitats d'R+D+I de la institució.
- Contribuir en l'actualització del disseny del CRIS i millorar la seva configuració per tal d'optimitzar la recuperació d'informació.
- Oferir servidors i espais d'emmagatzematge segurs a tots els membres de la comunitat investigadora del CTFC.
- Vetllar per la preservació a llarg termini de les dades de recerca i garantir la seva reutilització.

5.5. De la Gestora de dades de recerca

- Vetllar per la curació de dades seguint estàndards, criteris i protocols adequats.
- Garantir la interoperabilitat de les dades de recerca utilitzant els estàndards i els repositoris adequats.
- Promoure el dipòsit de *datasets* en repositoris institucionals i/o temàtics.
- Elaborar recomanacions per assignar llicències d'ús a les dades de recerca.
- Assessorar en l'elaboració de Plans de Gestió de Dades (PGD) i posar a l'abast del personal investigador plantilles adaptades als diferents programes.
- Oferir formació i assessorament al personal investigador en la gestió de les dades d'acord amb els principis FAIR, la legislació vigent, els requeriments de les institucions finançadores i qualsevol altra regulació rellevant.
- Facilitar indicadors de l'activitat d'R+D+I del CTFC per donar resposta a les demandes de dades externes i internes.
- Utilitzar indicadors de seguiment per conèixer l'avenç en la implementació d'aquesta política.

VALIDESA I SEGUIMENT DE LA POLÍTICA

Aquesta política l'aprovarà la Junta del CTFC i entrarà en vigor el mateix dia de la seva aprovació, tanmateix serà revisada cada 3 anys. S'establirà una comissió que serà l'encarregada d'aplicar els continguts d'aquest document, informar del seu seguiment, proposar mesures per a la seva adequada aplicació i proposar-ne l'actualització.

L'Estratègia de dades de recerca i accés obert del CTFC, així com el conjunt d'indicadors de seguiment, es definiran d'acord amb aquesta política que serà aprovada per la Direcció.

GLOSSARI

Dades de recerca: Son tota aquella informació que s'ha recopilat, observat, generat o creat des del principi fins al final del projecte. El conjunt de dades acumulades durant el desenvolupament d'un projecte, necessàries per validar els resultats, cobreix una àmplia gamma de tipus d'informació i es poden estructurar i emmagatzemar en una varietat de formats de fitxers.

Dades obertes: Són les dades de recerca que es conserven en la finalització d'un projecte d'investigació i que estan disponibles per tal de ser revisades de forma oberta i sense restriccions.

Dataset: És una col·lecció d'informació, relacionada amb un tema determinat, que es pot analitzar com una de sola. Els conjunts de dades poden ser tabulars o no tabulars, categoritzats pel tipus d'informació que contenen.

Gestió de dades de recerca: Son totes les activitats que tenen com a objectiu la recollida, organització, preservació, accés i publicació de les dades.

Llicències Creative Commons: Donen opcions als autors a determinar les condicions de còpia, reproducció i modificació de la seva obra. Una llicència CC BY permet qualsevol explotació de les dades, incloent-hi una finalitat comercial, així com la creació d'obres derivades, la distribució de les quals també està permesa sense cap restricció. La CC0 permet qualsevol explotació de les dades, incloent-hi una finalitat comercial, sense demanar cap mena de permís ja que les dades s'entreguen al domini públic mitjançant la renúncia de tots els drets sobre elles pel que fa a la propietat intel·lectual, incloent-hi els drets afins, fins on és possible amb la llei vigent aplicable.

Pla de gestió de dades (PGD): És un document estructurat on s'hi descriu tot el cicle de vida de les dades d'una investigació. El pla ha d'assegurar que les dades de recerca siguin traçables, disponibles, autèntiques, citables, emmagatzemades correctament seguint els paràmetres legals i les mesures de seguretat idònies. És conegut també pel seu nom en anglès: Data Management Plan (DMP).



CTFC
CIÈNCIA I TECNOLOGIA
FORESTAL A CATALUNYA



Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya
Ctra. de St. Llorenç de Morunys, km 2 (direcció Port del
Comte)
E-25280 Solsona / T +34 973 48 17 52 / www.ctfc.cat